

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. c)

Istorie

Varianta 7

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Kárpátoktól (*Carpați*) délre Litovoi román vajda 1277-ben próbál megszabadulni a magyar fennhatóság alól. Nem sikerül neki. A kísérletet Basarab vajda is megpróbálja, aki egy állam apajait rakja le Curtea de Argeș központtal (az uralkodói palota romjai mai is láthatóak). Károly Róbert, [...] Magyarország királya [...] nem fogadja el Basarab államának önállósulását, mivel az gátat jelentene a Duna (*Dunărea*) és Balkán irányába történő magyar terjeszkedésnek.

Károly Róbert hadserege élén átkel a Kárpátokon és behatol Havasalföldre (*Țara Românească*). A Bécsi Képes Krónika szerint Basarab [...], 7000 ezüstmárkát (kb. 74 kg arany), és a Szörényi Bánságot (*Banatul de Severin*) ajánlotta fel cserében, [...] hogy visszavonuljon. Károly Róbert nem fogadja el. A magyar sereg ellátmány hiányában kénytelen visszavonulni. Ekkor Basarab meglepi [...] Posadanál (*Posada*) [...]. Itt, a Bécsi Képes Krónika leírása szerint, 1330. november 9 és 12 között a magyar hadsereg súlyos vereséget szenved. [...] Ez a győzelem biztosítja Havasalföld független állami létét. [...]”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

B. „Moldvában (*Moldova*) előbb [...] harcok folytak [...] a tatárok ellen, hogy visszaszorítsák a Kárpátok vonalától. A magyarok és a románok átkeltek a hegyeken, legyőzték a tatárokat, Magyarország királya pedig megelégedve egyes máramarosi vajdák szolgálatával, név szerint Dragossal, egy moldvai terület urának tette meg. [...] Kezdetben tehát Dragos egy terület élén állt, amelynek feudális megnevezése a Magyar Királyság Kárpátoktól keletre elterülő őgrófsága volt. Véletlenül úgy történt, hogy Dragos moldvai megtelepedése után néhány évvel, szintén egy máramarosi vajda, [...] Bogdán vajda, fellázad Magyarország királya ellen, átkel Moldvába és elűzi Dragos leszármazottait. Mostantól egy új dinasztia veszi kezdetét, a Bogdánoké (*Bogdănești*) – akiket a modern történetírás Musatoknak (*Mușatini*) nevez [...]”.

És íme, Bogdan leszármazottai lettek [...] Moldva igazi alapítói. Az új állam első magja a Moldva folyó mentén volt, ahonnan az állam neve is származik, és a székhelye Moldvabánya (*Baia*). A második székhelye Suceava volt. Az uralkodói hatalom kiterjesztése fokozatosan történt a már korábban is létező államalakulatokra, de elég gyorsan ahhoz, hogy az 1390-es években Suceava ura «a tengerekig tartó területek urának» címezze magát.

(N. Djuvara, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*)

A források alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg az **A** szövegben említett középkori román államot. **2 pont**
2. Pontossítsatok a **B** szövegből egy Dragosra vonatkozó információt. **2 pont**
3. Említsetek meg az **A** és **B** források alapján egy-egy olyan vajdát, akik konfliktusba kerültek Magyarország királyával **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely szerint a XIV. század végéig a vajda kiterjeszti fennhatóságát a terület felett. **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra az **A** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*). **7 pont**
6. Mutassatok be a román térségre vonatkozó két XV-XVI. századi diplomáciai eseményt. **6 pont**
7. Említsetek meg a Kárpátokon túli XVIII. századi román térségből egy központi intézmény egy jellemzőjét. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„ A román kommunisták 1946-1947-ben Petru Groza hamis többpártrendszerének hasznélvezői voltak. A nyugati nyomás következtében a történelmi pártok rövid ideig és viszonylag kis létszámban, de jelen voltak a kormányban. Mind Iuliu Maniu parasztpárti vezető, mind Dinu Brătianu liberális vezető megértették, hogy nyugati barátaik fokozatosan magukra hagyták. [...] Lényegében a kommunisták ellenőrizték a kormányt, akik a társadalom teljes ellenőrzésére törekedtek, és a hagyományosnak nevezett történelmi pártok egyszerű léte is akadályt jelentett a teljhatalom megszerzésének útján. A történelmi pártok a kommunistákkal szembeni hivatalos ellenzéket jelentették, így meg kellett semmisíteni őket. [...] A proletárdiktatúra bevezetésének első lépésére 1947. júliusában, a Nemzeti Parasztpárt (*Partidului Național Țărănesc, PNȚ*) felosztatásával került sor. Az ellenzék az utolsó csapást 1947. december 30-án szenvedte el, amikor I. Mihály királyt (*regele Mihai I*) lemondásra kényszerítették [...].

Gazdasági téren a magántulajdonra alapuló piacgazdaság állami tulajdonon alapuló központosított tervgazdasággá való átalakítása következett. [...] A döntő lépést az 1948. június 11.-i törvény jelentette, amely az ipari vállalatok, bankok, biztosító társaságok, bányák és szállító vállalatok államosítását írta elő, ami a Román Munkáspárt Központi Bizottságának (*Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, P.M.R.*) nézete szerint meg fogja oldani azt az ellentmondást, hogy a munkásosztály ugyan megszerezte a politikai hatalmat, de nem ellenőrizte a gazdaságot. [...]

Ugy tűnik, a román kommunista vezetőknek az volt a célja, hogy Románia (*România*) a proletár kultúra kibontakozásának területévé váljon. [...] A párt szemszögéből a népnek nincs szüksége a polgári művészet termékeire. [...] A próza, költészet, színház, kritika, irodalomtörténet, tudományok csakis a kommunista ideológia átvételével létezhetnek, és általában a művészeteknek nem megengedett a « a proletariátus általános ügyén » kívüli lét.”

(CPADCR, *Raport final*)

A forrás alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezetek meg az adott forrás alapján egy politikai vezető. **2 pont**
2. Pontosítsátok a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Említetek meg az adott szöveg alapján egy jogi intézkedést és ennek egy jellemzőjét. **6 pont**
4. Említetek meg az adott szöveg alapján a kultúrára vonatkozó két információt. **6 pont**
5. Alkossatok, az adott forrásból kiindulva egy véleményt az 1946-1947-es politikai életről, és támasszátok alá a fenti forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljetek egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, amely szerint a sztálinista Románia részt vett a nemzetközi kapcsolatokban. (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használatát.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjatok egy megközelítőleg két oldalas esszét a modern román állam fejlődéséről, figyelembe véve a következőket:

- Pontosítsatok egy belső vagy külső tényezőt, amely a XIX. század második felében hozzájárult a modern román állam megalakulásához;
- Említetek meg két belső és két külső eseményt, amelyek által a XIX. század utolsó négy évtizedében megszilárdult a modern román állam;
- Mutassatok be egy történelmi eseményt a nemzetközi kapcsolatok területéről, amely hozzájárul Nagyrománia (*România Mare*) megvalósulásához;
- Fogalmazzatok meg egy véleményt Nagyrománia demokráciájáról, és támasszátok alá egy történelmi érvel.

Figyelem! Pontozódik a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.